

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

Vlaamse
overheid

Oktober 2023

Wetenschapsbarometer 2023

Het onderzoeksproject – opzet

Waarom de Wetenschapsbarometer?

De Vlaamse Regering besteedt binnen het wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid veel aandacht aan de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie.

In het voorgaande en huidige **Beleidsplan Wetenschapscommunicatie** werd de realisatie van draagvlak gezien als een belangrijk fundament voor de uitwerking van het wetenschaps- en innovatiebeleid in het algemeen en het wetenschappelijk onderzoek dat op basis daarvan wordt gestimuleerd in het bijzonder.

Om zicht te krijgen op dit maatschappelijk draagvlak heeft de Vlaamse Regering in 2018 beslist om een zgn. **Wetenschapsbarometer** op te stellen en een eerste meting uit te voeren. In 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023 werden de tweede tot zesde metingen uitgevoerd.

Het onderzoeksproject – opzet

De in 2018 ontwikkelde wetenschapsbarometer bestaat de facto uit 2 onderdelen:

- **De zgn. algemene wetenschapsbarometer:**

Een algemeen deel waarbij dezelfde vragen werden gesteld aan verschillende doelgroepen: algemene bevolking, werkgevers, leerkrachten, ouders en leerlingen (al werd voor die laatste groep de vraagstelling wel aangepast in functie van begrijpbaarheid)

- **De specifieke wetenschapsbarometers:**

Een aantal specifieke bijkomende vragen die specifiek enkel aan een bepaalde doelgroep werden voorgelegd.

In deze presentatie wordt verder dieper ingegaan op de belangrijkste conclusies uit de algemene wetenschapsbarometer

Het onderzoeksproject – opzet

Op basis van de input van het werkveld, de afstemming met stuurgroep en de resultaten van de eerste brede bevraging werd in 2018 geopteerd voor een algemene wetenschapsbarometer die focust op volgende **dimensies**:

- **Interesse in wetenschap**
- **Belang van wetenschap**
- **Vertrouwen in wetenschap**
- **Ondersteuning voor wetenschap**
- **Betrokkenheid bij wetenschap**
- **Wetenschappelijke levenshouding**
- **Zgn. Wetenschapsbeoefeningsprofiel (participatie en intentie daartoe)**
- **STEM** (Voor de STEM dimensie werd ook gebruikt gemaakt van de input op de vragenlijsten via het STEM overlegplatform.)

Deze algemene wetenschapsbarometer wordt gelijkaardig afgenomen bij de algemene bevolking, de werkgevers, de leerkrachten, ouders en leerlingen (bij die laatste groep in een aangepaste versie qua moeilijkheid van vraagstelling)

*Waarbij het belangrijk is op te merken: als we in de wetenschapsbarometer spreken over wetenschap dan bedoelen we daarmee **alle** disciplines van wetenschap (naast zgn. exacte wetenschappen zoals natuurwetenschappen, wiskunde,... dus ook zgn. menswetenschappen zoals psychologie, sociale en politieke wetenschappen, geschiedenis, ... en ook andere wetenschappen zoals taal-, literatuur- en kunstwetenschappen,...). Dit werd ook zo verduidelijkt aan de respondenten in de vragenlijst.*

Het onderzoeksproject – opzet

De meting 2023 werd afgenomen bij dezelfde groepen als de eerste 5 metingen in 2018, 2019, 2020, 2021 en 2022.

- De **Vlaamse bevolking 18+** (focus van deze presentatie):
 - 1000 mensen representatief naar leeftijd, geslacht en opleiding via een online bevraging geselecteerd via een gestratificeerde steekproef uit het iVOX onderzoekspanel
 - 300 mensen representatief naar leeftijd, geslacht en opleiding via een schriftelijke bevraging geselecteerd uit het bevolkingsregister via een gestratificeerde steekproef ter controle
- Vlaamse **leerkrachten**: 300 leerkrachten geselecteerd via een toevalssteekproef uit het iVOX onderzoekspanel via een online bevraging:
 - 144 leerkrachten basisonderwijs
 - 156 leerkrachten secundair onderwijs
- **Werkgevers**: 203 werkgevers (C-level of hogere kaderleden) geselecteerd via een toevalssteekproef uit het iVOX onderzoekspanel via een online bevraging.
- **Ouders**: 917 ouders via een gestratificeerde steekproef representatief naar geslacht, leeftijd en opleiding uit het iVOX onderzoekspanel via een online bevraging.
- **Leerlingen**: 573 leerlingen geselecteerd door deelname aan het onderzoek te vragen via de ouders die meededen aan het onderzoek.

“Hoe denkt de Vlaming over wetenschap en wetenschappers?”

**Algemene conclusies uit de wetenschapsbarometer
2018–2023**

01

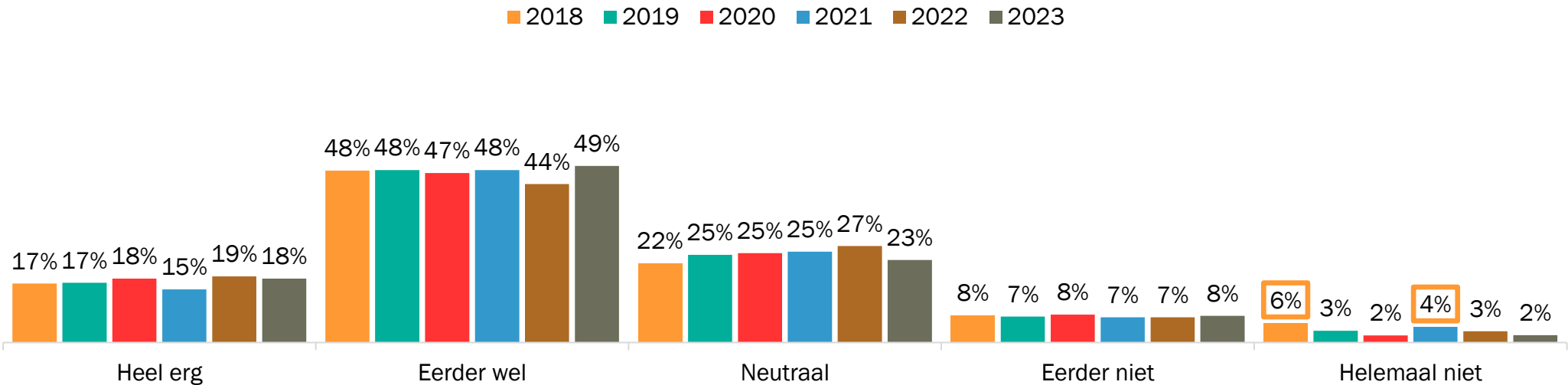
Interesse van de Vlaming voor wetenschap blijft erg groot

Interesse in wetenschap

Algemeen geeft de Vlaamse bevolking aan eerder interesse te hebben in wetenschap. Slechts 10% geeft aan niet geïnteresseerd te zijn (+0%). 67% noemt zichzelf geïnteresseerd (+4%). Dit ligt in lijn met de resultaten van vorige jaren.

In welke mate bent u geïnteresseerd in wetenschap in het algemeen?

02

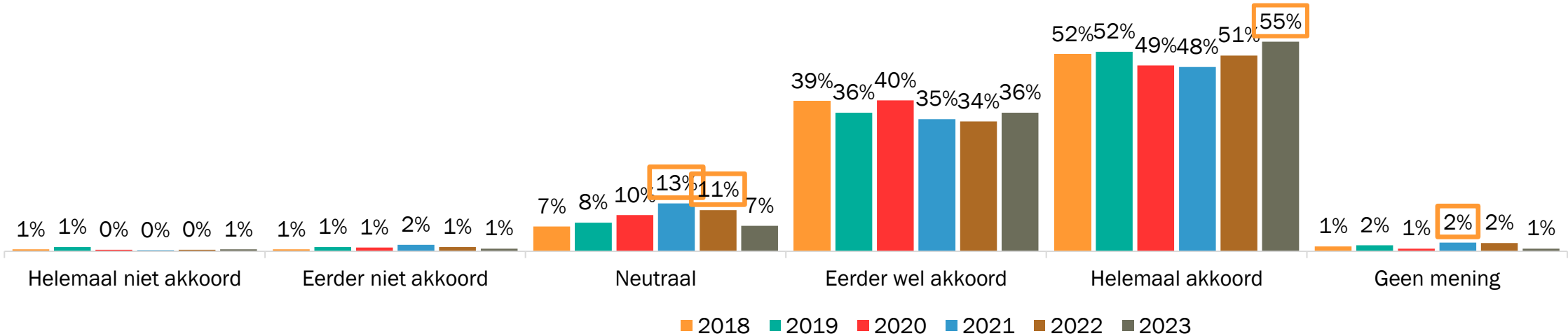
Belang van wetenschap wordt nog steeds duidelijk
(h)erkend

Belang van wetenschap

Algemeen geeft de Vlaamse bevolking doorheen de jaren aan duidelijk het belang te erkennen van wetenschap en onderzoek.

Dit jaar vindt 91% het belangrijk, wat een lichte stijging is tegenover 2021 en 2022 (+6%) en terug het niveau bereikt van 2018.

Wetenschap en onderzoek zijn belangrijk voor de samenleving

03

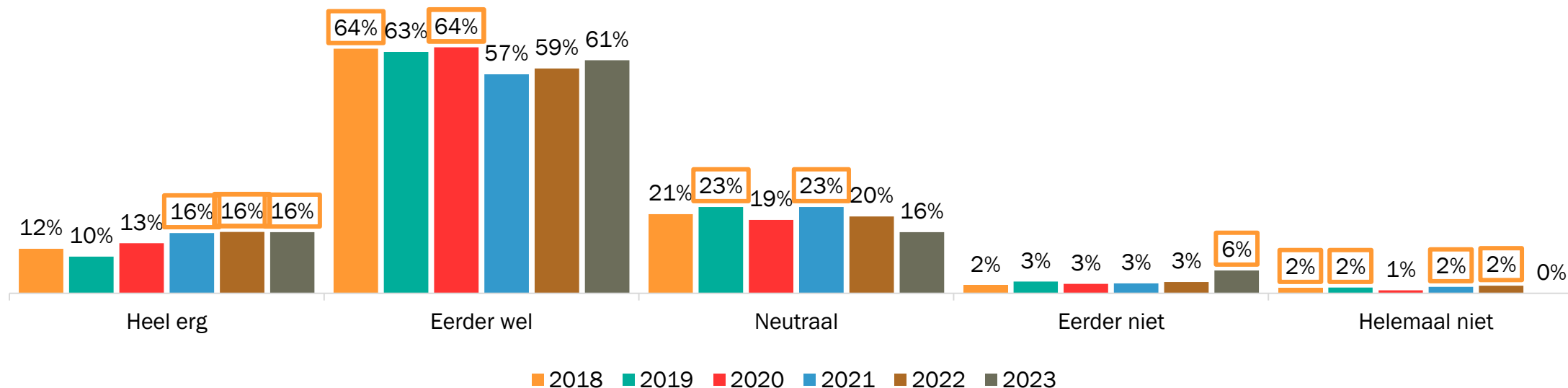
Vertrouwen in wetenschap :
Een relatief groot vertrouwen en geloof

Vertrouwen in wetenschap

De Vlaamse bevolking geeft jaar na jaar aan een groot vertrouwen te hebben in wetenschap: slechts 6% zegt in 2023 geen vertrouwen te hebben. Het expliciet vertrouwen is 81%, wat over de jaren tamelijk stabiel blijft (+3 tov 2022).

In 2021 steeg het aandeel dat “heel erg” vertrouwt in wetenschap (+3%), en die stijging wordt ook dit jaar weer bevestigd.

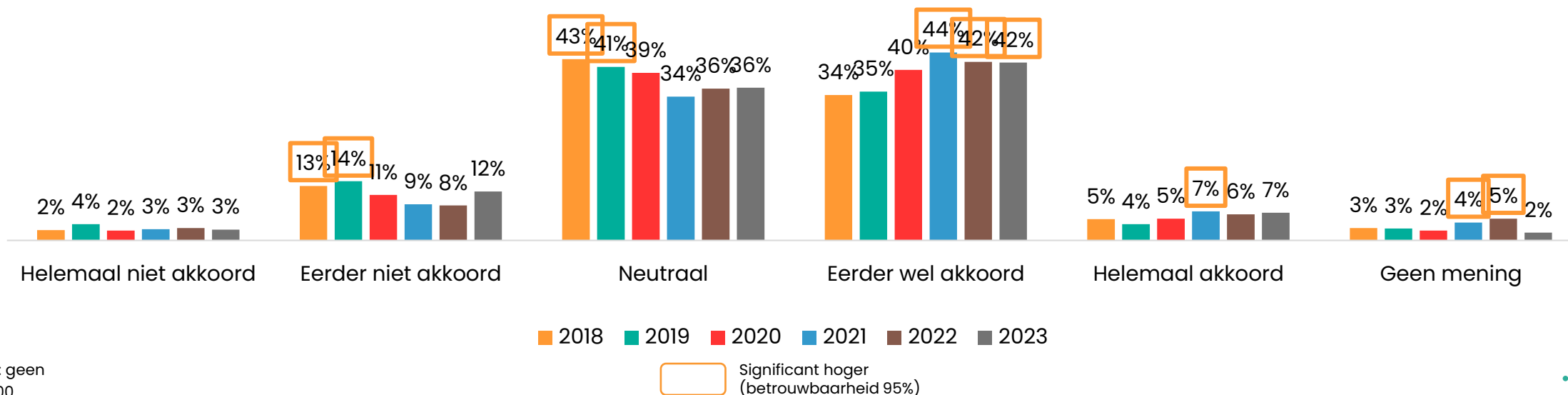
In welke mate vertrouwt u wetenschap en onderzoek in het algemeen?

Vertrouwen in wetenschap

De helft van de Vlamingen (48%) geeft aan dat ze vertrouwen hebben in wetenschappers. Dit is net als in 2022 (48%), 2020 (45%) en 2021 (51%) hoger dan in 2018 (39%) of 2019 (39%).

Je kunt erop vertrouwen dat het klopt wat wetenschappers zeggen

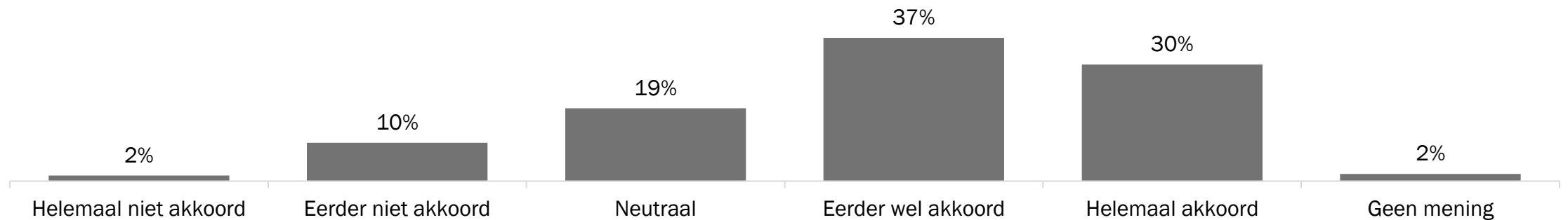

Vertrouwen in wetenschap

Bijna 7 op de 10 Vlamingen vinden dat wetenschappers onafhankelijk moeten kunnen werken...

Wetenschappers moeten onafhankelijk kunnen werken, zonder bemoeienis, druk of sturing

(nieuwe vraag 2023)

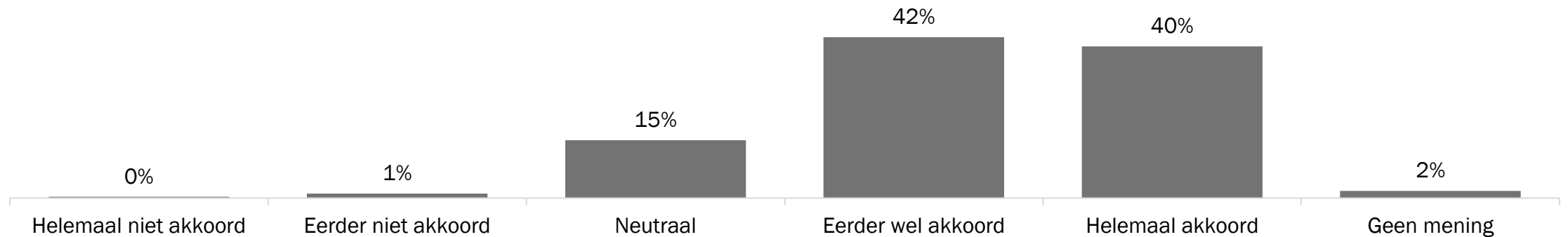

Vertrouwen in wetenschap

... hoewel meer dan 8 op de 10 ook vinden dat een strenge controle op fouten en fraude nodig is.

Wetenschappers moeten streng gecontroleerd worden op fouten en fraude

(nieuwe vraag 2023)

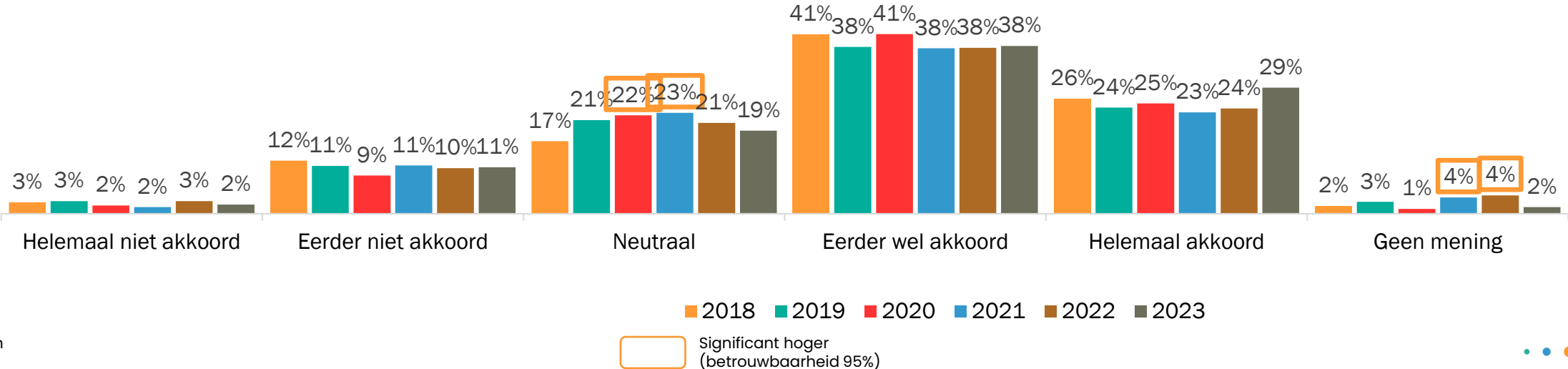

04

Steun voor open onderzoekagenda blijft groot

2 op de 3 Vlamingen (67%) vinden dat er geen beperking zou moeten zijn qua onderwerpen (+4%).

Wetenschap zou zonder beperkingen alle soorten onderwerpen moeten kunnen onderzoeken

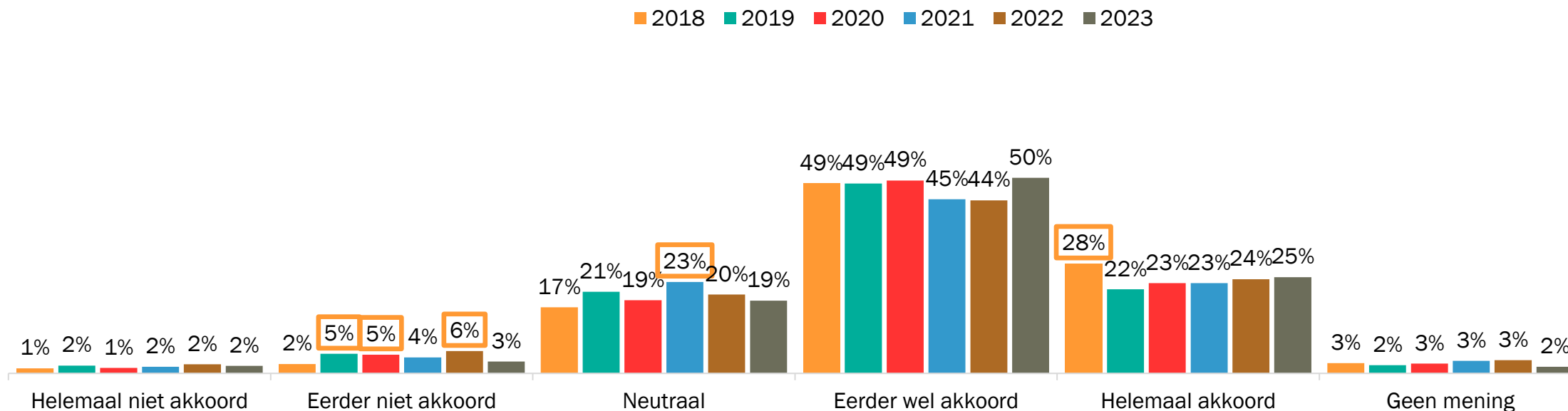
05

Steun door de overheid wordt toegejuicht

Ondersteuning voor wetenschap

Er is duidelijk draagvlak voor ondersteuning van wetenschap door overheid in het algemeen (75%). Dit is zelfs licht gestegen ten opzichte van vorig jaar (+6%).

Wetenschappelijk onderzoek moet door de overheid gesubsidieerd worden

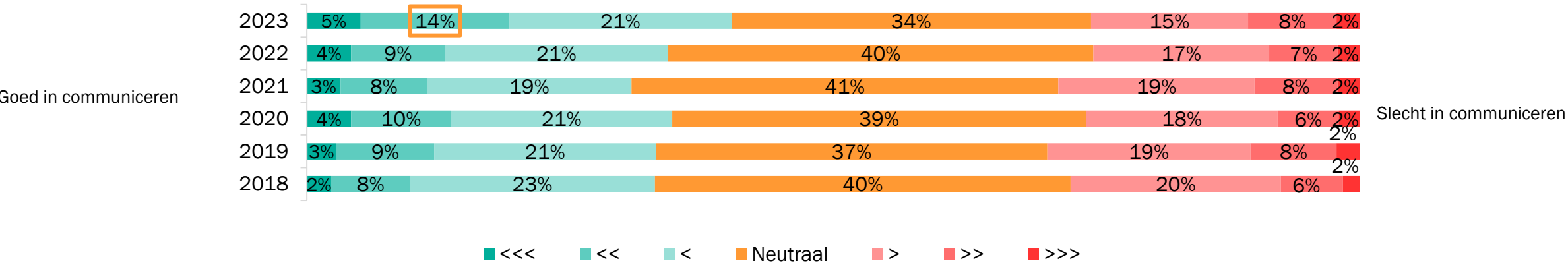
06

Perceptie dat wetenschappers niet goed/voldoende communiceren lijkt iets te verminderen

Perceptie wetenschappers

Op vlak van communicatie zien we dat iets meer Vlamingen wetenschappers eerder goed (40%, +6%) dan slecht (26%, +1%) vinden in communiceren. Dat is in stijgende lijn sinds 2021.

Welk woord sluit het best aan bij hoe u op dit moment denkt over wetenschappers?

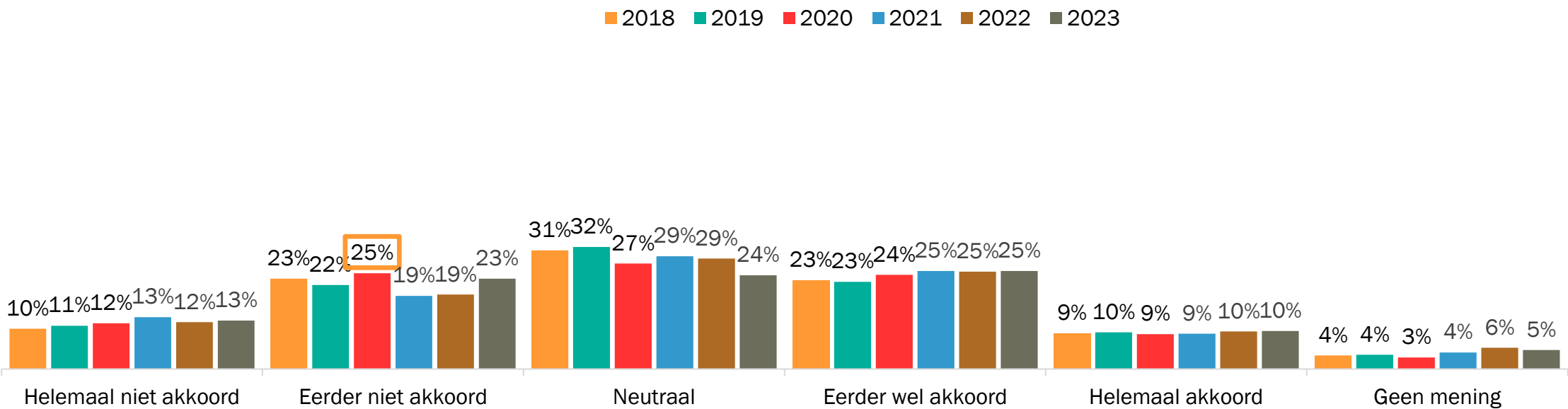
07

Betrokkenheid bij wetenschap blijft stabiel:
Ondanks hoge aangegeven interesse is er minder zin
in participatie.

Betrokkenheid bij wetenschap

In vergelijking met interesse, belang en vertrouwen ligt de betrokkenheid heel wat lager: 1 op 3 is geïnteresseerd om deel te nemen aan een discussie of gesprek met wetenschappers (+0%).

Ik ben geïnteresseerd om deel te nemen aan een discussie of gesprek met wetenschappers

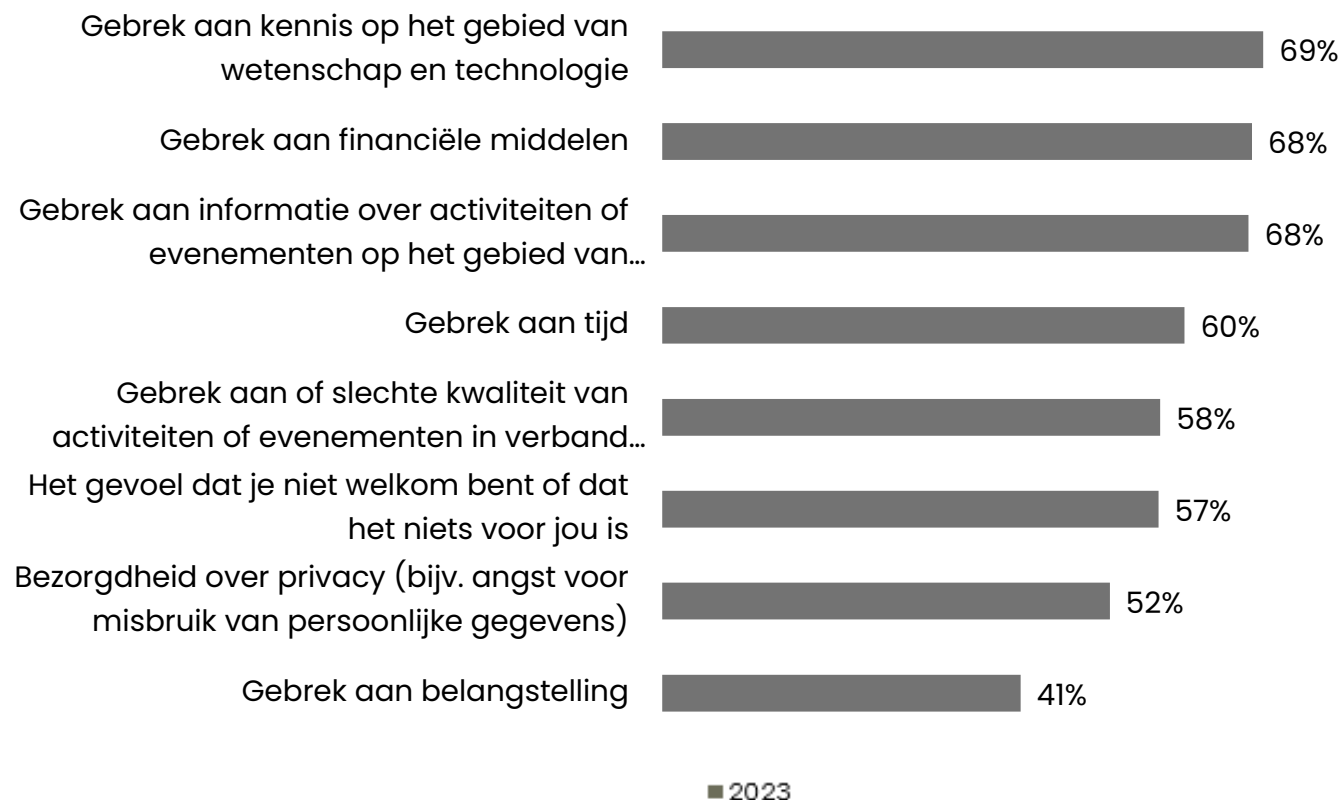

Betrokkenheid bij wetenschap

Soms vinden mensen het moeilijk om zich in te zetten voor wetenschap en technologie. In hoeverre zijn volgende zaken voor u een belemmering om u meer met wetenschap en technologie bezig te houden? (% "een belemmering")

Vooral een gebrek aan kennis, financiële middelen en informatie over activiteiten/evenementen houdt Vlamingen naar eigen zeggen tegen om zich in te zetten voor wetenschap. Een gebrek aan belangstelling houdt slechts een minderheid

(nieuwe vraag 2023)

Significant hoger
(betrouwbaarheid 95%)

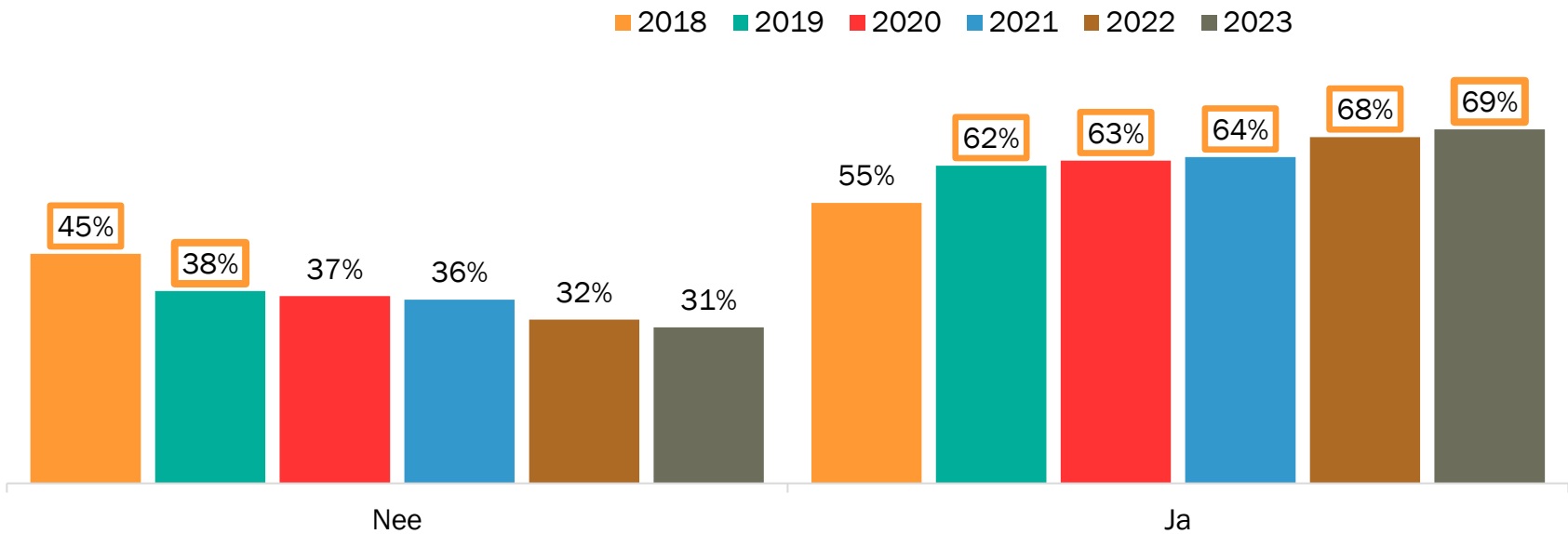
08

STEM:

...kennis van STEM blijft licht stijgen. Het aandeel dat weet waar ze moeten zijn voor STEM-opleiding blijft erg klein.

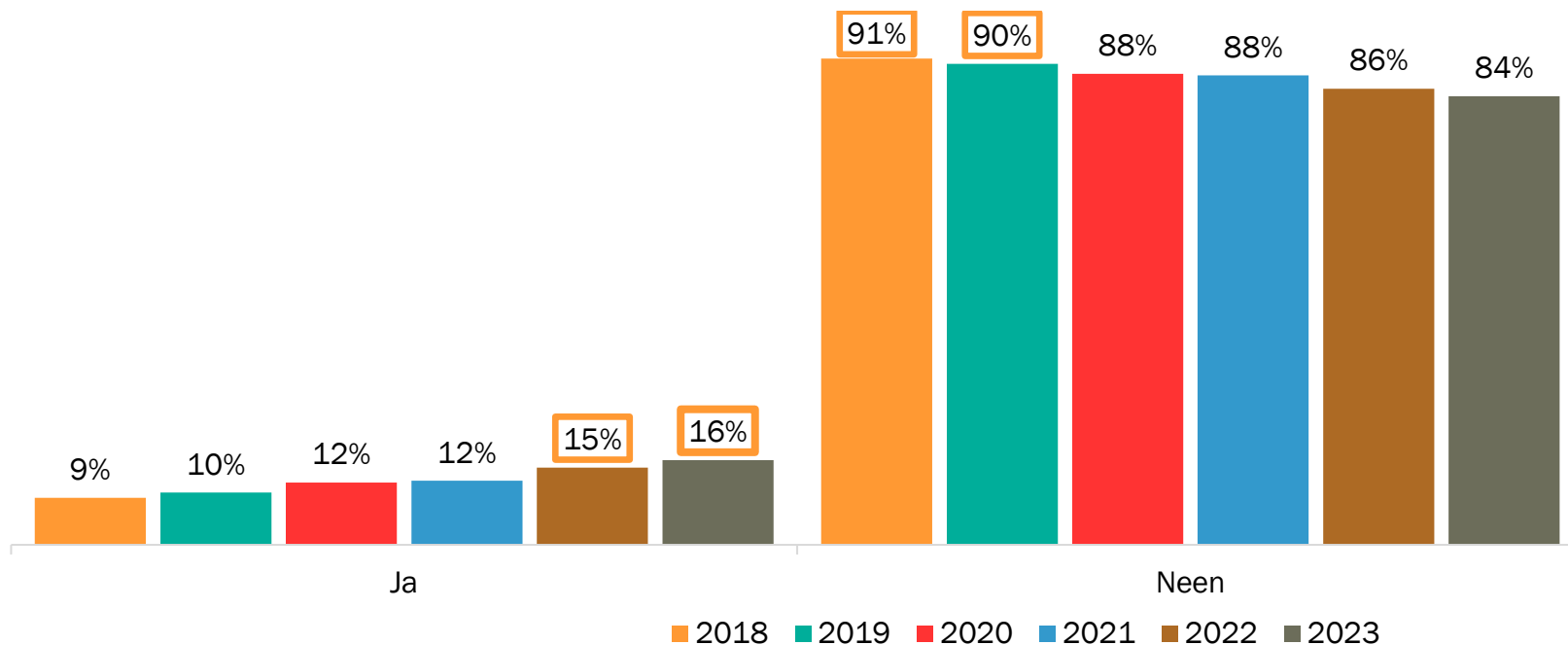
7 op de 10 Vlamingen geven aan al van STEM te hebben gehoord (+1%).

Heeft u al eens van STEM gehoord?

Slechts beperkte groep van 16% denkt te weten waar terecht te kunnen voor eventuele STEM verdieping. Dit aandeel is wel gestegen tegenover voorgaande jaren (+4% sinds 2021 en +7% sinds 2018).

Weet u waar u zelf terecht kan als volwassene voor het volgen van een STEM-opleiding?

09

Wetenschappelijke vragen: Vlaming denkt dat AI in de komende 10 jaar de grootste impact zal hebben.

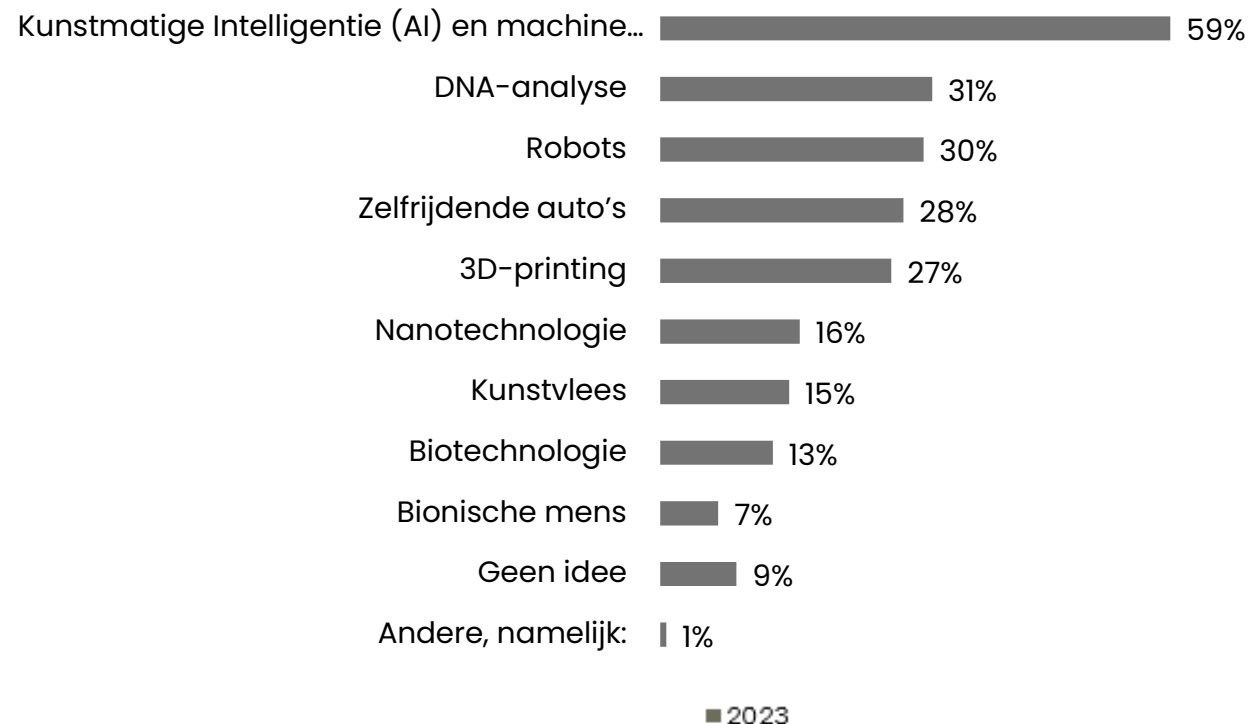
Wetenschappelijke vragen

Er zijn verschillende technologieën die in de nabije toekomst mogelijk een grote impact zullen hebben op ons leven.

*Welke van onderstaande technologieën zullen volgens jou op korte termijn (de komende 10 jaar) de grootste impact hebben?
(max. 3 antwoorden mogelijk)*

(nieuwe vraag 2023)

Vooral AI wordt gezien als een technologie die op korte termijn veel impact zal hebben.

Waar zien we eventuele verschillen binnen de algemene bevolking?

Qua subgroepen binnen de algemene bevolking stellen we in grote lijnen het volgende vast:

- We zien we wat meer interesse en zelfvertrouwen op vlak van wetenschap bij mannen.
- Jongeren hebben meer interesse dan ouderen en zijn minder bezorgd rond wetenschap.
- Opleiding belangrijkste verschil: hoger opgeleiden hebben meer interesse dan lager opgeleiden en staan ook veel positiever tegenover wetenschap. Lager opgeleide Vlamingen zien meer obstakels richting wetenschapsparticipatie (gebrek aan kennis, middelen maar ook het gevoel dat je niet welkom bent).

Algemene conclusie

- Hoog vertrouwen, interesse, belang,... in/van wetenschap die sinds 2018 werd vastgesteld, wordt ook in bevestigd over de hele lijn bij alle subgroepen.
- We zagen in 2021/2022 dat de evaluatie van wetenschappers licht zakte. Dit jaar stijgen we weer eerder naar het niveau van 2019/2020.
- Verder zien we de positieve evolutie van vorig jaar op vlak van de kennis van het begrip STEM verder doorzetten.

www.ewi-vlaanderen.be/wetenschapsbarometer